

Párizst dicsőítő ballada társaságában. Ő a vers érdes hangneméhez azt a magyarázatot fűzi, hogy mivel Máriát végül Zsigmondhoz adták, urához való lojalitása kész-tethette Deschamps-t ilyen keserű szavakra. Valójában a költő nem csak egy panaszos verset írt erről az útvjáról. Többek közt az itáliai matrózokat is lesújtó kritikával illeti, pedig nekik végképp semmi közük nem volt a magyar belpolitikához. Minden bizonnyal ez a vers is csak egy panasz a sok közül, ami Deschamps úti költeményeit jellemzi. A prágai útvjáról is csupa elkeseredett hangú verset írt, holott az a küldetés nem járt kudarccal. Igaz, ott majd-

nem elveszítette fél szemét egy lovagi tornán. A clermont-i utazás viszont valószínűleg hibátlanul sikerült. Deschamps láthatóan nem szeretett külföldre menni: nem volt ínyére, ha nem értette mások szavát, ha nem volt kellően tiszta a szállás, vagy ha nem élvezhette kedvenc étkeit. Az életét és épségét veszélyeztető hegyvidéki tájak, „barbár” nyelvű németek és koszlott cseh fogadók mégsem homályosították el teljesen ítélőképességét, erre utal egy szép balladájának refrénje, miszerint „*Il ne scet rien qui ne va hors*”, vagyis nem tud semmit az, aki nem volt még idegenben.

Jeney Zoltán

Eustache Deschamps

A MANAPSÁG URALKODÓ BŰNÖK FELETTI SZOMORÚSÁGÁRÓL

(TOUT NE ME PLAIST PAS CE QUE J'OY)

Minden borzaszt, mit hallok itt,
Minden szörnyű, mi most folyik,
Mindig víg lelkem zaklatott,
Minden erény ma már halott,
A rend, az ész, a jog s a hit.

Minden bútól s kintől zokog,
Mindenhol bűn s átok ragyog,
Mindenki Istentől szökik,
Mindenkinek a több a jobb,
Mindent akar, ki pénzt adott,
Mindenhol titkon nő profit.

Minden bűnbánat elfolyik,
Mindig megaláznak porig,
Mindenki vesz, mindenki lop,
Minden rohad, vagy egyre fogy,
S bárki erről pletykálgodik,
Minden borzaszt, mit hallok itt.

Mindenki jussért kuncsorog,
Minden közvagyon párolog,
Mindenki körbetartozik,
Mindenki már elkárhozott,
Minden tett kárra kárt hozott,
Ki-ki forralja bosszúit.

Minden pap bűnre éhezik,
Lovag, pór éppen úgy, amíg
Az Antikrisztus nem kopog,
Mint ahogy az megíratott,
Elmém ily gondok terhelik,
Minden borzaszt, mit hallok itt.

Jeney Zoltán fordítása

PÁLLOTT PUTRIK, POLOSKA, PÓK...

(POULZ, PUCES, PUOUR ET POURCEAULX)

Pállott putrik, poloska, pók,
Ez fogad mindig a cseheknél,
Pácolt hal cipóval s hideg tél,

Póré s kel borssal kaphatók,
A hús barnább a szerecsennél,
Pállott putrik, poloska, pók.

A tál itt nem lát tálmósót,
Epét iszik, ki enyhe sert kér,
Párnán a penész pora pernyél,
Pállott putrik, poloska, pók,
Ez fogad mindig a cseheknél,
Pácolt hal cipóval s hideg tél.

Jeney Zoltán fordítása

NEM TUDHATOM, A MENNYORSZÁG MILYEN...

(DE PARADIS NE SÇAROIE PARLER)

Nem tudhatom, a mennyország milyen,
Hiszen sosem jártam ott életemben,
De a pokol ösvényeit szemem
Látta, midőn Magyarországra mentem,
S Lombardián vezettek által engem.
Hegyek között gleccserek, havasok,
A fagy kitart tizenkét hónapot,
Mély szakadék vigyáz oldalt az útra,
Csak pár fenyő s hitvány bokor van ott,
Az a vidék a poklok rusnya bugyra.

Kordé s kocsi nem jár oly szűk helyen
A nap se tör utat a fellegekben,
Meg nem marad ott egy madárka sem,
Ha fúj a szél, lankásabb tájra reppen.
Másfél könyök sincs a csapás keresztben:
Ki félrelép, lehull, tüstént halott,
S ha két derék háttal szembekocog,
Az egyikük a másikat lerúgja,
A járható ösvény szűkre szabott:
Az a vidék a poklok rusnya bugyra.

Szarvas vagy őz nem jár a szirteken,
Nincs búza, sem szőlő, minden kietlen,
Bár látható medve és zerge fenn,
De lakhelyük szegényes élelemben,
Nagy a sötét délelőtt s kora esten,
S a völgy felől zúgnak vad hangzatok.
És Lucifer, aki a legnagyobb
Ördögkirály, öccseit oda dugta,
Hogy fújjanak szerte havat s fagyot:
Az a vidék a poklok rusnya bugyra.

AJÁNLÁS

Uram, ha tán holmi könyörtelen
Bűnösöket büntetni kénytelen,
Küldje oda, s hagyja őket magukra,
Nem várja ott őket, csak gyötrelem,
Az a vidék a poklok rusnya bugyra.

Jeney Zoltán fordítása

UGATNAK, MINT SZARVAST EBEK...

(JE SUIS AUX ABAIS COMME UNS CERFS)

Ugatnak, mint szarvast ebek,
Nyers hangokat törnek kerékbe:
Mind németül habog-hebeg.
A latin? Zselatin! S zselére
Nem kap, csak Isten pár zsellére!
Mert a germán olyan galád,
Érti bár nyelvünk sok szavát –
Húsz évéd itt lehúzhatod,
Egy szót sem ejt, mi nem saját:
A német németül makog.

Inkább, amíg be nem reked,
Üvölt – s közben mintha lenézne!
Fene az ilyen életet!
Gubbassz gőzben, zsírost egyél te,
Vágtass fel rengeteg hegyére,
Szakadékon úzd lovad át,
Taposs jeget, erdők havát,
Öt mérföldet, ha nem hatot –
Ha franciát orront – nahát,
A német németül makog.

Vendéglátás? Jaj, az remek!
Szalmát a vándor fekhelyére!
Lepedő? Lapedék-lepett.
És tiszta abroszt mért cserélne,
Ha vendéghad jó estebédre?
S mily finom asztaltársaság!
Egy nagy tálból tizük zabált,
Szószban túrnak, rút vadkanok!
Fütyülök rá! Más az, mi bánt:
A német németül makog.

AJÁNLÁS

Uram! Mária szent nevére
Mondom: a Szép Péknébe térj be,
Vagy a Három Királyt lakod –
Ily skandalum sehol sem érne.
Dögvész dúlja s métely metélje
Mindet, ki németül makog!

Győrei Zsolt fordítása

MILY NAGYSZERŰ HELY A CLERMONT-I VÁR...

(BEAU FAIT ALER OU CHASTEL DE CLERMONT)

Mily nagyszerű hely a clermont-i vár,
Hisz ott derűs s tetszetős társaság van,
Ki-ki mulat víg dalban, cifra táncban.

Sok hölgye mind ezer jóval kínál
Minden utast, merj kopogtatni bátran.
Mily nagyszerű hely a clermont-i vár,
Hisz ott derűs s tetszetős társaság van.

Egy üde hölgy szerényen invitál,
Nagy becs övez, száll az idő vidáman.
Az éden ez, ezért kell, hogy kiáltsam:
Mily nagyszerű hely a clermont-i vár,
Hisz ott derűs s tetszetős társaság van,
Ki-ki mulat víg dalban, cifra táncban.

Jeney Zoltán fordítása

Miklós Tamás

DIE GESCHICHTE ALS EINEN TEXT BETRACHTEN

Megint egyszer

Walter Benjamin történelemfilozófiai téziseiről

Ismeretes, hogy vannak nyugtalanító szöveg*helyek* a filozófiában, ahová sokan elindulnak, de ahonnan még senki sem tért vissza.

Akik mégis visszatértek, azok valójában visszafordultak az út valamely – még biztonságosnak tartott – pontjáról, ahonnan talán belátni vélték és azonosítani próbálták azt a bizonyos nehezen megközelíthető és veszedelmesnek tudott helyet, de akár magabiztosan, akár botladozó nyelven szólnak, mindenki tudja, hogy nem mentek *végig*, s elbeszéléseik így is csak közelítő, töredékes és ellentmondásos felidézésére képesek a látottaknak. Akik a legmesszebb jutottak, azok fogalmaznak a legóvatosabban, talán